

Anemurium A I 11 Nolu Beşik Tonozlu Mezar'da Bulunan Anadolu Selçuklu Sikkeleri

Anatolian Seljuk Coins Found in the Anemurium A I 11 Barrel Vaulted Tomb

Mehmet TEKOCAK *

Mustafa ÇETİNASLAN **

Öz

Antik Dönem'de Dağlık Kilikya Bölgesi'nin liman şehirlerinden birisi olan Anemurium, günümüzde ise Mersin İli, Anamur İlçesi'nde yer almaktadır. Kentte 2022 yılında gerçekleştirilen arkeolojik kazı çalışmalarında, nekropol alanı içerisinde bulunan ve Roma Dönemi'ne ait A I 11 Nolu Beşik Tonozlu Mezar yapısında 50 sikkeden oluşan bir buluntu grubu ele geçirilmiştir. Toplu bir şekilde bulunan ve büyük oranda korunmuş durumdaki sikkelerden 37'si Anadolu Selçuklularına ait olup bu makalenin de konusunu oluşturmaktadır. Bu çalışmada değerlendirilen Anadolu Selçukluları Dönemi sikkeleri 602/1205-1206 ile 622/1225-1226 yılları arasında tarihlenen gümüş dirhemlerdir. Bahse konu dirhemlerden bir tanesi I. Gıyaseddin Keyhüsrev (601/608), beş tanesi I. İzzeddin Keykavus (607-616) ve 31'i de I. Alaeddin Keykubad (616-634) tarafından bastırılmıştır. Konya, Sivas ve Kayseri'de bastırılan bu dirhemler yazı karakteri, form ve süslemeleri ile dönemin genel karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır. Günümüz Anamur'unda ve Anemurium antik kentindeki Türk hâkimiyetini belgeleyen maddi kültür varlığı ve bilgiler oldukça sınırlıdır. Bu yüzden bahse konu sikkeler taşınabilirliği dikkate alınmak koşuluyla, Anadolu Selçukluları tarafından 13. yüzyılın ilk yıllarında bölgede gerçekleştirilen fetih ve hâkimiyet sürecini kanıtlayan çok kıymetli bir belge niteliğindedir. Bu ve benzeri buluntular hem Anemurium antik kenti hem de bölge tarihiyle ilgili daha pek çok yeni bilgilere ulaşılabileceğini göstermesi bakımından büyük bir önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Anemurium, Anadolu Selçukluları, I. Alâeddin Keykubad, Sikke.

Abstract

Anemurium, one of the harbour cities of the Rough Cilicia Region in the Ancient Period, is located in the Anamur District of Mersin Province. During the archaeological excavations carried out in the city in 2022, a group of 50 coins was recovered from the Roman Roman period Barrel Vaulted Tomb No. A I 11 in the necropolis area. Thirty-seven of the coins, which were found collectively and largely preserved, belong to the Anatolian Seljuks and constitute the subject of this article. The coins of the Anatolian Seljuk period evaluated in this study are silver dirhams dated between 602/1205-1206 and 622/1225-1226. One of them was minted by Gıyaseddin Keyhüsrev I (601/608), five by İzzeddin Keykavus I (607-616) and 31 by Alaeddin Keykubad I (616-634). These dirhams were minted in Konya, Sivas and Kayseri and reflect the general characteristics of the period with their typeface, form and ornamentation. The material culture evidence and sources documenting the Turkish rule in present-day Anamur and the ancient city of Anemurium are quite limited. For this reason, the coins in question,

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü
mtekocak@yahoo.com

ORCID: 0000-0002-6923-4230
Konya / TÜRKİYE

* Prof. Dr., Selçuk University,
Faculty of Literature
Department of Archaeology,
mtekocak@yahoo.com

ORCID: 0000-0002-6923-4230
Konya / TÜRKİYE

** Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
Sanat Tarihi Bölümü
mctinaslan@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3095-1494.
Konya / TÜRKİYE

** Prof. Dr., Selçuk University
Faculty of Literature
Department of Art History
mctinaslan@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3095-1494.
Konya / TÜRKİYE

Başvuru/Submitted: 17/05/2023

Kabul/Accepted: 03/10/2023

provided that their portability is taken into account, are a very valuable document proving the conquest and domination process carried out by the Anatolian Seljuks in the region in the early years of the 13th century. These and similar finds are of great importance in terms of showing that many new information can be obtained about both the ancient city of Anemurium and the history of the region.

Keywords:

Anemurium, Anatolian Seljuks, I. Alâeddin Keykubad, Coin.

Makale Bilgileri

Atıf: Tekocak, M. & Çetinaslan, M. (2024). Anemurium A I 11 Nolu Beşik Tonozlu Mezar'da Bulunan Anadolu Selçuklu Sikkeleri. *Selçuk Türkiyat*, (61): 439-473. Doi: 10.21563/sutad.1298150

Etik Kurul Kararı: Etik Kurul Kararından muaftır.
Katılımcı Rızası: Katılımı yok.
Mali Destek: Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.
Çıkar Çatışması: Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Telif Hakları: Çalışmada kullanılan görsellerle ilgili telif hakkı sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır.
Değerlendirme: İki dış hakem / Çift taraflı körleme.
Benzerlik Taraması: Yapıldı – iThenticate.
Etik Beyan: sutad@selcuk.edu.tr, selcukturkiyat@gmail.com
Lisans: Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansı ile lisanslanmıştır.

Article Information

Citation: Tekocak, M. & Çetinaslan, M. (2024). Anemurium A I 11 Nolu Beşik Tonozlu Mezar'da Bulunan Anadolu Selçuklu Sikkeleri. *Selçuk Türkiyat*, (61): 439-473. Doi: 10.21563/sutad.1298150

Ethics Committee Approval: It is exempt from the Ethics Committee Approval.
Informed Consent: No participants.
Financial Support: The study received no financial support from any institution or project.
Conflict of Interest: No conflict of interest.
Copyrights: The required permissions have been obtained from the copyright holders for the images and photos used in the study.
Assessment: Two external referees / Double blind.
Similarity Screening: Checked – iThenticate.
Ethical Statement: selcukturkiyat@gmail.com, fatihnumankb@selcuk.edu.tr
License: Content of this Journal is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

Giriş¹

Anemurium antik kenti; Antik Çağ'da Dağlık Kilikya olarak adlandırılan bölgenin sınırları içerisinde yer alan önemli liman şehirlerinden birisiydi (Pseudo-Skylaks, 102; Strabon, XIV. 5. 3, XIV. 6. 3; Ptolemaei, 35). Günümüzde ise ülkemizin güneyini kaplayan Akdeniz Bölgesi'ndeki Mersin ili, Anamur ilçesi, Ören/Batıkent Mahallesi sınırları içerisinde kalmaktadır (Harita 1). Kuzeyindeki Anamur kent merkezine yaklaşık 10 km, batısındaki Mersin-Antalya devlet karayoluna ise 2 km uzaklıktadır. Kentin yerleşim gördüğü alanı kuzeyde Sultansuyu Çayı, güneyde Anamur Burnu, doğuda Akdeniz, batıda ise dağlık bir arazi sınırlamaktadır. Bir başka ifadeyle batısı ve güneyi dağlarla, doğusu denizle sınırlandırılmış olan kent sadece kuzey yönde gelişim göstermek zorunda kalmıştır. Bu yüzden kent güney-kuzey yönünde uzanan 6.5 hektarlık bir alana yayılmış durumdadır. Tanımladığımız bu coğrafik alandaki düzlük bölgede kentin kamusal yapıları ve konut alanları, batıdaki dağlık alanın eğimli kesimlerinde nekropolü (mezarlık alanı), güneyindeki Anamur Burnu olarak adlandırılan dağlık topoğrafyada ise erken dönem yerleşimlerinin görüldüğü akropolü bulunmaktadır (Resim 1-2).

Son yıllara gelene dek yapılan arkeolojik kazı ve araştırmalar, kentin MÖ 4. yüzyılın başlarından MS 8. yüzyıla kadar yerleşim gördüğünü ortaya koymuştu. Bilindiği üzere MÖ 323'te Büyük İskender'in ölümüyle başlayan Diadokhlar Dönemi'nde Kilikya Bölgesi'nde, Seleukoslarla Ptolemaiosların mücadeleleri görülmektedir. Özellikle MÖ 197'de, Seleukos kralı Büyük Antiokhos zamanında, Anemurium'un da içinde bulunduğu Dağlık Kilikya'nın el değiştirdiği ve Seleukosların idaresine girdiği bilinmektedir (Livius, XXXIII, XX). MÖ 1. yüzyılın ortalarından sonra ise Dağlık Kilikya'da ve Anemurium'da Romalılaşma sürecinin başladığını düşünüyoruz; ancak bu oldukça yavaş bir biçimde gerçekleşmiştir. Bu yüzyıllardan sonra Roma idaresi altında bulunan Anemurium, Kıbrıs'a geçişte bir ara istasyon ve bölgedeki doğal kaynakların ihraç edildiği önemli bir ticaret ve liman kenti olmuştur (Russell, 1987, s. 15-16). Roma İmparatoru Caligula zamanında, Anemurium'un da yer aldığı Dağlık Kilikya ile Lykaonia'nın bir bölümünü kapsayan bölge, Kommagene Kralı IV. Antiokhos'a (MS 38-72) verilir (Ramsay, 1960, s. 414) ve böylece kent, Roma'nın izni ile MS 72 yılına kadar IV. Antiokhos'un yönetiminde kalmıştır (Rosenbaum, 1965, s. 25). Pax Romana Barışının etkisiyle IV. Antiokhos zamanında bölge genelinde refah düzeyinde büyük artış yaşandığı görülmektedir. Özellikle Anemurium MS 2. ve 3. yüzyılda en parlak günlerini yaşamıştır. Nitekim bu durumu kentte bulunan yazıtlar, mimari kalıntılar ve kazılarda ortaya çıkarılan buluntular da doğrulamaktadır. Bu yüzyıllar arasında Anemurium çok büyük imar görmüş, özellikle MS 3. yüzyılın ilk yarısında uzun yıllar süren huzur ve istikrarın

¹ Bu çalışma; 30.04.2018 tarihli ve 2018/11704 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Selçuk Üniversitesi adına sürdürülen "Anemurium Antik Kenti Kazısı" kapsamında hazırlanmıştır. Anemurium Kazısı çalışmaları T.C. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu tarafından desteklenmektedir. Söz konusu bu çalışma; Selçuk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinatörlüğü 23401057 numaralı "Anemurium 2 Nolu Tonozlu Kompleks Mezar Araştırmaları" adlı proje kapsamında olup ilgili birimce desteklenmiştir.

sonucu olarak en zengin düzeyine ulaşmıştır (Russell, 1987, s. 18). Bu zenginlik ve huzur ortamı, MS 260 yılında I. Şapur komutasındaki Perslerin Dağlık Kilikya'yı işgali ile son bulmuştur (Russell, 1987, s. 19; Pilhofer, 2011, s. 216). Daha sonrasında İmparator Diocletianus (MS 284-305) zamanına kadar olan süreçte yaşanan iç savaş, istikrarsızlık ve ekonominin bozulması gibi etkenlerden diğer Roma kentleri gibi Anemurium'da oldukça fazla etkilemiş olmalıdır. Nitekim bu karışıklık ortamını fırsat bilen Isaurialı isyancılar, kıyı kentlerinde birçok kez istila girişimlerinde bulunmuşlardır. Bu kargaşa ve karışıklık ortamı MS 382 yılında Matronianus komutasındaki Legio I Armeniaca Pseudocomitatensis lejyonunun kente müdahalesine kadar sürmüştür (Russell, 1987, s. 19). MS 5. ve 6. yüzyılda ise Anemurium'un yeniden parlak günlerine kavuştuğu anlaşılmaktadır. Bölgenin diğer kentleri gibi Isaurialı Roma İmparatoru Zenon'un (MS 474-491) yardımlarıyla kentte yeniden bir refah ortamı oluşmuş ve bir yüzyıl kadar sürecek imar faaliyetlerine başlanmıştır (Russell, 2002, s. 222). Ancak MS 6. yüzyıl sona ermeden kısa bir süre önce kentin ekonomik refah seviyesinde tekrar bir düşüş başlamıştır. Bu durum, MS 580 yılı civarında bölgede büyük bir yıkıma yol açan şiddetli bir depremle hızlanmış, MS 611-628 yılları arasındaki Pers Savaşları ve Arapların Kıbrıs'a gerçekleştirdiği akınlarla (MS 649-653/654) daha da ilerlemiştir (Russell, 1987, s. 22). MS 660 yılı civarına tarihlenen bir grup sikkelerle buluntuların sona erdiğinin belirtilmiş olması (Russell, 2002, s. 222), özellikle MS 7. yüzyıla doğru azalan beşerî faaliyetlerin bir göstergesi olarak kabul edilmiştir. Bununla birlikte MS 8. yüzyılın başlarında da bu faaliyetlerin muhtemelen tamamen durduğu düşünülmektedir (Russell, 1987, s. 23; Russell, 2002, s. 222). Ancak son yıllarda yapmış olduğumuz kazılarda, kentteki yerleşimin muhtemelen MS 8. yüzyıldan sonra da devam etmiş olabileceğine yönelik yeni buluntular ele geçmiştir. Söz konusu arkeolojik buluntuların başında da sikkeler gelmekte olup bu çalışmanın konusunu da 2022 yılı kazılarında bulunan Anadolu Selçuklu sikkeleri oluşturmaktadır. Eski kazı ekibi döneminde ise MS 8. yüzyıl ile 11. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen herhangi bir malzemenin ele geçmediği belirtilmektedir. Bununla birlikte Akropoldeki Orta Çağ Kalesi ve ele geçen 12-14. yüzyıllara ait seramikler bu süreçte yaşamın devam ettiğine işaret etmektedir (Russell, 1987, s. 23).

Anemurium Nekropolü ile ilgili bilimsel araştırmalara ilk kez 1962 yılında başlanmış, aralıklarla olsa da sonraki yıllarda da bu çalışmalara devam edilmiştir (Alföldi-Rosenbaum, 1971). 2016 yılından itibaren kentte tarafımızca yürütülmeye başlanan arkeolojik kazı ve araştırmalarda nekropoldeki mezarlarda da çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Tekocak & Aldemir, 2019, s. 24-29; Tekocak, 2020, s. 198-199; Tekocak & Aldemir, 2021, s. 242; Tekocak & Eliüşük, 2022, s. 139-160; Tekocak, 2022, s. 120-123). Birçok mezar formunu bir arada görebileceğimiz nekropol alanı kentin topoğrafik yapısına uygun şekilde güneyden-kuzeye doğru çok geniş bir alanda yayılım göstermektedir (Resim 1-2). Buna bağlı olarak da çok fazla sayıda, yaklaşık 350'ye yakın mezarı bünyesinde barındırmaktadır. Bu yönüyle de Kilikya Bölgesi'ndeki en büyük nekropol sahası olmasının yanı sıra Anadolu'daki Roma mezarlıkları içerisinde en iyi korunmuş örneklerden birisidir. Anemurium Nekropolü; Beşik Tonoğlu Mezarlar (tek odalı, ön odalı ve kompleks yapılar), Baldaken Tipli Mezarlar, Kesik Koni Tipli Mezarlar, Eksedra-Aedicula Tipli Mezarlar, Kubbeli

Mezarlar ve Yeraltı Oda Mezarları'ndan oluşan oldukça zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Bunlar arasında en fazla örneği olan mezar tipi ise "Beşik Tonozlu Mezarlar"dır. Anemurium Nekropolü'ndeki mezarlar; MS 1. yüzyıldan MS 4. yüzyıla kadar uzanan süreçte inşa edilmiş ve kullanılmışlardır.

Anemurium A I 11 Nolu Beşik Tonozlu Mezar'da 2022 yılı kazı çalışmalarında 50 adet sikke bulunmuş olup bunlardan 37 adedi Anadolu Selçukluları Dönemi'ne aittir². Anemurium Nekropolü'nün güney ucunda, şehrin ise merkezi bir noktasında konumlandırılan mezar yapısı (Resim 2-4); daha önce de belirtildiği üzere kentte en yoğun görülen beşik tonozlu mezarlar grubunda yer alan tek odalı mezar tipine ait bir örnektir. MS 1. yüzyılda kullanıldıkları düşünülen bu mezarlar kentteki en erken örnekler olarak kabul edilmektedir. Hemen doğusundaki A I 8 Nolu iki katlı beşik tonozlu kompleks mezar yapısı ile bitişik vaziyettedir. Bir podyum üzerine kuzey-güney yönünde inşa edilen mezar; 5.90x3.45 m ölçülerinde, 2.80 m yüksekliktedir (Resim 4-5). 0.22 m yüksekliğindeki podyum ise mezar odasının dört yanında 0.22 m geniş yapılmıştır. Mezar odasına giriş ise kuzey cephedeki 0.55x0.70 m'lik bir açıklıkla sağlanmaktadır. Söz konusu sikkeler de mezar odası girişinin hemen önünde yapılan kazılar sırasında deniz seviyesinden +18.60 m kotunda, bugünkü arazi zemininden ise yaklaşık 0.45 m derinlikte ortaya çıkarılmıştır (Resim 6-7).

Değerlendirme

Bu makalede Anemurium A I 11 Nolu Beşik Tonozlu Mezar'da ele geçen 37 adet Anadolu Selçukluları Dönemi'ne ait gümüş dirhem değerlendirilmiştir. Genel anlamda sikkeler korozyona uğramadan günümüze ulaşabilmiş, kondisyonları orta ve yüksek durumdadır. Bahse konu gümüş dirhemler; 602/1205-06 ile 622/1225-26 yılları arasındaki 20 yıllık zaman aralığında Konya, Sivas ve Kayseri şehirlerinde bastırılmış örneklerden oluşmaktadır.

Bu dirhemlerden biri I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in ikinci saltanatında (601/608) 602/1205-06 yılında Kayseri'de; I. İzzeddin Keykavus dönemine (607-616) tarihlenen beş dirhemden biri 614/1217-18 yılında Sivas'ta, dördü ise 615/1218-19 yılında Konya'da bastırılmıştır³. Geriye kalan 31 dirhem I. Alaeddin Keykubad'ın (616-634) saltanatının ilk yıllarına aittir. 11'i Konya, 11'i Sivas ve 9'u Kayseri'de bastırılan bu dirhemlerden üçü 616/1219-20, 17'si 617/1220-21, yedisi 618/1221-22, ikisi 620/1223-24 ve ikisi de 622/1225-26 yılına tarihlenmektedir.

Günümüze ulaşan ve okunabilen sikkelerden Anadolu Selçukluları döneminde 60'a yakın şehirde sikke bastırıldığı bilinmektedir (İzmirlier, 2009, s. 34-35). Ancak başkent Konya ile Kayseri, Sivas, Aksaray, Erzurum, Malatya, Erzincan ve Antalya gibi önemli merkezler daha fazla sikkenin bastırıldığı şehirlerdir. Nitekim incelediğimiz dirhemlerden 15'inin Konya, 12'sinin Sivas ve 10'un da Kayseri darplı olması bu bilgiyi desteklemektedir.

² Kazı çalışmalarında bu sikkelerle birlikte ele geçen 13 adet sikke ise Ermeni Krallığı'na ait olup ayrı bir yayın olarak hazırlanmakta olduğundan bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

³ I. İzzeddin Keykavus dirhemleri Konya, Sivas, Kayseri ve Tokat'ta bastırılmıştır (Teoman, 2018, s. 152).

İncelediğimiz dirhemler içerisinde I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in 602 yılında Kayseri'de bastırıldığı dirhem, 2,85 gr ağırlığında ve 23 mm çapındadır. I. İzzeddin Keykavus'un 614 yılında Sivas'ta bastırıldığı dirhem 2,56 gr ağırlığında ve 25 mm çapında; 615 yılında Konya'da bastırıldığı dirhemler ise 2,54 gr ağırlığında ve 23 mm çapındadır. I. Alâeddin Keykubad'ın 616-620 yılları arasında Konya, Sivas ve Kayseri'de bastırıldığı dirhemler ise 2,77-2,92 gr arasında değişen ağırlıklarda ve 22-24 mm arasında değişen çaplardadır. Bu durum Anadolu Selçukluları döneminde asıl tedavül aracı durumundaki gümüş dirhemlerin genellikle 2,52-2,95 gram ağırlığında ve 21-24 mm çapında olduğu yönündeki bilgimizi doğrulamaktadır (Parlar, 2001, s. 113).

Anadolu Selçuklu Devleti'nde bastırılan sikkelerde genellikle dönemin Abbasi halifesinin ismi, sikkeyi bastıran sultanın adı ve unvanları, Kur'an-ı Kerim'den çeşitli ayet ve dualar ile sikkenin basım yeri ve tarihi gibi bilgilere yer verilmektedir.

1196 yılında hükümdarlığı kardeşi II. Süleymanşah'a devreden I. Gıyaseddin Keyhüsrev, 1204 yılında ikinci kez hükümdar olmuş ve ikinci saltanatında bastırıldığı sikkelerde "*el-minnetü'lillah*"⁴ ibaresini kullanmaya başlamıştır (İsmail Galib, 1309, s. 19-21). Nitekim ele geçen dirhemün ön yüzündeki metin bu ifade ile başlamaktadır. Ayrıca ön yüzde "*Bismillah*" ibaresi ve arka yüzde de Tevbe Suresinin 33. ayeti yer almaktadır⁵.

I. İzzeddin Keykavus sikkelerinin tamamında olduğu gibi kazıda ele geçen dirhemlerde de yazılar kare çerçeve içerisine alınmış, kenarlarda Kelime-i Tevhid ile basım yeri ve tarihi bilgileri sıralanmıştır. Ayrıca I. İzzeddin Keykavus'a Abbasi Halifesi tarafından verilen "*es-Sultânü'l-gâlib*" unvanı beş dirhemde de yer almaktadır (Sevim-Merçil, 1995, s. 455; Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 86). I. Alâeddin Keykubad dönemi sikkelerinde yaygın olarak görülen "*es-Sultânül-a'zam/es-Sultânü'l-mu'azzam*" unvanı, incelediğimiz I. Alâeddin Keykubad'a ait 31 dirhem ile I. Gıyaseddin Keyhüsrev'e ait dirhemde okunmaktadır (Oğuz, 2014, s. 415).

Kazıda ele geçen 37 dirhemün tamamında ön yüzde dönemin Abbasi halifesinin ismi okunmaktadır. Bazen bütünüyle ortada bazen de bir ya da iki kelime çevrede kalacak şekilde "*el-İmâm en-Nâsır li-Dîni'llâh Emîru'l-Mu'minîn*" ibaresi ile 34. Abbasi halifesi Ebû el-Abbâs "Nâsır Dînillâh" Ahmed bin el-Hasan el-Mûstâdhî'nin (1158-1225) ismine yer verilmiştir⁶. 1180 yılından vefat ettiği 1225 yılına kadar halifelik yapan Nâsır Lidînillâh, "*Allah'ın Dininin Muzafferî*" lakabını kullanmıştır.

⁴ "*Minnet Allah'a dır.*" anlamındaki bu dua kalıbı, Anadolu Selçuklularından başka Aydınöğlü, Karamanoğlu ve Hamidoğlu sikkelerinde kullanılmıştır (Sağıt, 2012, s. 132).

⁵ "*Bütün dinlerin üzerindeki yerini alsın diye resulünü, doğru yol rehberi ve hak din ile gönderen O'dur; müşrikler hoşlanmasalar da!*" (Kur'an-ı Kerim, Tevbe Suresi, 33. Ayet). Saff Suresi'nin 9 ayeti de bu ayet-i kerime ile aynıdır.

⁶ Nâsır Lidînillâh hem I. İzzeddin Keykavus hem de I. Alâeddin Keykubad'a unvanlar vermiş ve çeşitli hükümdarlık alametleri göndermiştir (Sevim-Merçil, 1995, s. 455, 459).

37 dirhemnin tamamında kenarda inci dizisi şeklinde çerçeve bulunmaktadır⁷. I. İzzeddin Keykavus Dönemi'ne ait beş dirhemde inci dizisinin içinde çizgi şeklinde daire motifine de yer verilmiştir. Benzer uygulama I. Alâeddin Keykubad'ın bazı dirhemlerinde de görülmektedir (Katalog No: 8, 15, 16, 17, 18, 19, 32, 33, 34). I. İzzeddin Keykavus dirhemlerindeki bir diğer özellik de yazıların da inci dizisi ve kareden oluşan bir çerçeve içerisine alınmış olmalarıdır. Söz konusu bu uygulama daha sonraki Selçuklu sikkelerinde de kullanılmıştır (Altıntaş, 2014, s. 391).

İncelenen dirhemlerde yazı ön planda olmakla birlikte çok kollu yıldız, palmet, gonca/tomurcuk ve rumî/kıvrım dallardan oluşan süslemeler de görülmektedir.

I. İzzeddin Keykavus'un dirhemlerinde ortadaki kare inci dizisinin dört köşesinde *çok kollu yıldızlar* bulunmaktadır (Katalog No: 3, 4, 5, 6). I. Alâeddin Keykubad dönemi dirhemlerinin tamamında hem ön hem de arka yüzlerde kelime ve harf aralarında belirli bir düzen gözetilmeden konumlandırılmış çok kollu yıldızlara yer verilmiştir. Bu konudaki farklı bir uygulama ise üç yıldızın yatay bir ekseninde yan yana sıralandığı örneklerdir (Katalog No: 36, 37).

I. Gıyaseddin Keyhüsrev dirheminde her iki yüzde de dairenin üst kısmında dairenin içine bakar şekilde birer *palmet* bulunmaktadır (Katalog No: 1).

I. Alâeddin Keykubad tarafından bastırılan dirhemlerde uçları *tomurcukla* sonlanan kıvrımdallar görülmektedir (Katalog No: 10, 11, 12, 13, 14, 28, 29, 30, 31, 35). *Kıvrımdallar* ayrıca I. İzzeddin Keykavus'un dirheminde harflerin arasında da yer almaktadır (Katalog No: 2). I. Alâeddin Keykubad dirhemlerinde bazen harflerin aralarında bazen de kelime aralarında yatay olarak gelişen rumî ve kıvrımdallar bulunmaktadır. Çeşitli örneklerde ise kelimelerin arasında farklı şekillerde yapılmış kıvrım dallar metinle kaynaşmış haldedir (Katalog No: 7, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27). İki örnekteki kıvrım dallar, volütleri ile diğer sikkelerden ayrılmaktadır (Katalog No: 33, 34).

Dirhemlerin tamamında dönem sikkelerinde kullanılan sülüs yazı çeşidi görülmektedir. Ancak sikkenin boyutlarına bağlı olarak harflerin ölçülerine sadık kalınmamış, harf ve kelimeler mevcut yere göre istiflenmiştir.

Sonuç

Anadolu Selçuklularının inşa ettikleri kervansaraylar ve fethettikleri limanların yanında pek çok farklı ülkeyle yaptıkları ticari anlaşmalar⁸ ülkenin kısa bir sürede iktisadî yönden zenginleşmesini sağlamıştır (Sevim-Merçil, 1995, s. 518). I. İzzeddin Keykavus 1214 yılında Sinop'u ve 1216 yılında Antalya'yı fethetmiş⁹ ve çevre devletlerle çeşitli anlaşmalar imzalayarak sınır güvenliğini sağlamaya gayret etmiştir (Cahen, 2002, s. 69). I. Alaeddin Keykubad 1223 yılında Kalonoros Kalesi'ni ele

⁷ Anadolu Selçuklu sikkelerinde düz daire bordür, inci dizili daire bordür, yonca, kare (düz çizgili veya inci dizili), altı dilimli gül yaprağı, yıldız, birden fazla daire bordür gibi yazı ve süslemeleri kuşatan çeşitli formlar görülmektedir (Parlar, 2001, s. 114-119).

⁸ Anadolu Selçukluları ile Kıbrıs Krallığı ve Venedikliler arasında ahitname ve ticari anlaşmalar için bk. Turan, 1988, s. 109-146.

⁹ Antalya 1207 yılında Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından ele geçirilmiş ancak yerel halkın isyanı ile elden çıkmıştır (Sevim-Merçil, 1995, s. 457).

geçirdikten sonra burada ülkenin en büyük limanı olan Alaiyye Limanı'nı kurmuş ve ticaretin dışa açılmasını sağlamıştır (İbn Bibi, 1996, s. 162-167). Güneyde Anamur ve Silifke kalelerinin alınmasıyla Selçuklular deniz ticaretinde söz sahibi olmuşlardır (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 2).

Bütün Türk devletlerinde olduğu gibi Anadolu Selçuklularında da hükümdarlık yetkisinin bir göstergesi olarak tuğ diktirmek, nevbet vurdurmak, hutbe okutmak, sultan mahfili yaptırmak, otağ/saray kurdurmak, tahta çıkmak, taç takmak, çetr kullanmak, tıraz ya da hilat giymek gibi sikke bastırmak da hükümdarlık alametlerinin en önde gelenidir (Merçil, 2007, s. 89-102; Çaycı, 2008, s. 293-296). Bu sebeple devletin kuruluşundan bir süre sonra ilk defa I. Mesud (1116-1155) döneminde başlayan sikke bastırma geleneği III. Alâeddin Keykubad (1298-1302) zamanına kadar kesintisiz olarak sürdürülmüştür (Parlar, 2001, s. 13-21).

Anemurium kazı çalışmalarında Anadolu Selçuklularına ait sikkelerle birlikte ele geçen Kilikya Ermeni Krallığı'na ait 13 sikke, yörede farklı paraların bir arada kullanıldığını ortaya koymaktadır. Nitekim Anadolu Selçuklularının ilk dönemlerinde Bizans ve çevredeki İslam devletlerinin sikkelerinin yanında ticari faaliyetlerin gelişmesine bağlı olarak solidus, ducato ve florin gibi yabancı ülkelerin paralarının da kullanıldığı bilinmektedir (Teoman, 2018, s. 164).

Anemurium antik kenti 2022 yılı arkeolojik kazı çalışmalarında ele geçen sikkelerden Anadolu Selçukluları Dönemi'ne ait olan 37 dirhem 602/1205-06 ile 622/1225-26 yılları arasındaki 20 yıllık zaman aralığını vermeleri, bu tarihlerde yöredeki Türk varlığını ortaya koymaktadır. Bu dönemde bölge sadece ticari değil aynı zamanda siyasi ve sosyo-kültürel olarak da Selçuklu egemenliğindedir. I. Alâeddin Keykubad'ın kendi bastırıldığı sikkelerin dışında Artukluların ve 1226 yılında Selçuklulara bağlanan Kilikya Ermeni Krallığı'nın da kendi sikkelerinin yanında, üstünlüklerini kabul ettikleri sultanın adını taşıyan sikkeler bastırılmış olmaları bu durumu açık bir şekilde ortaya koymaktadır (Koca, 1994, s. 152).

Anemurium'da bugüne kadar yapılan kazı ve araştırmalarda, MS 8-11. yüzyıllar arasındaki yaklaşık 400 yıllık zaman dilimine ait herhangi bir somut arkeolojik veriye rastlanılmamıştır. Bir başka ifadeyle 11. yüzyılın ikinci yarısına gelene dek kentin yerleşim gördüğüne ve burada yaşamın olduğuna dair herhangi bir kanıt yoktur. Ancak 12-13. yüzyıllarda, kent tekrardan yerleşim görmeye başlamış ve kentteki Roma Dönemi'ne ait pek çok eski yapı yeni yerleşimcilere hizmet vermek üzere, konut, ibadethane veya ahır gibi fonksiyonlar kazandırılarak yeniden düzenlenmiş olmalıdır (Russell, 1987, s. 23). Nitekim Nekropol Kilisesi'nin bema alanındaki zemin mozaiklerinin üzerindeki dolguda ele geçen ve 12-14. yüzyıllara tarihlenen sırlı ve astarlı çanak-çömlek parçaları, 13. yüzyılın başlarına ait mezarlar ile Akropoldeki Orta Çağ yapıları, kentin bu yüzyıllarda yeniden yerleşim gördüğünü açık bir şekilde ortaya koymaktadır (Russell, 2021, s. 38). Tüm bu bulgular, Anemurium'un 12. yüzyılın sonu - 13. yüzyılın başlarında, kısa bir dönem de olsa, Kilikya Ermeni Krallığı'nın bir parçası olduğunu göstermektedir.

Anemurium antik kentindeki Türk hâkimiyetini belgeleyen maddi kültür varlığı ve bilgiler oldukça kısıtlıdır. Bilindiği üzere Alanya'nın 1221 yılında Selçuklular

tarafından fethedilmesi ve 1225 yılında bu fetihlerini Alanya'nın doğusundaki kıyı kentlerini de kapsayacak şekilde genişletmeleriyle, Anamur Burnu'nda yer alan Orta Çağ Kalesi Anadolu Selçuklularının kontrolüne geçmiş, böylece Anemurium'daki Ermeni Krallığı'nın hâkimiyeti de son bulmuştur.

Günümüz Anamur'unda yer alan ve mimari özelliklerine göre 14. yüzyıla tarihlenen Akcami üzerindeki bir kitabede Sultan Alâeddin Keykubad'ın adının geçmesinin dışında, bölgede genel olarak 14. yüzyıl Karamanoğulları Beyliği Dönemi'ne tarihlenen mimari eserler söz konusudur¹⁰. Anemurium Antik Kenti 2022 yılı kazılarında ele geçen ve bu çalışmanın konusunu oluşturan Anadolu Selçuklu sikkeleri, taşınabilirliği dikkate alınmak koşuluyla, 13. yüzyılın ilk yıllarında gerçekleşen fetih ve hâkimiyet sürecinin bölgedeki çok önemli bir belgesi olmuştur. Sonuç olarak bu ve benzeri buluntular hem kent hem de bölge tarihiyle ilgili daha pek çok yeni bilgiye ulaşılabileceğini göstermesi bakımından büyük önem arz etmektedir.

Katalog

Katalog No: 1

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.013

Gümüş (AR), Dirhem, I. Gıyaseddin Keyhüsrev, Kayseri, 602/1205-06, 2,85 gr, 23 mm (İzmirlier, 2009, s. 84-85; Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 80).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhem'in içerisinde çizgi şeklinde işlenmiş bir daire yer almaktadır. Her iki yüzde de dairenin üst kısmında dairenin içine bakar şekilde bir palmet bulunmaktadır.

Ön Yüz:

*el-minnetü'lillah
el-İmâm en-Nâsir
li-Dîni'llâh Emîru'
l-Mu'minin*

Ön Yüz Çevre:

*Bismillâh duribe hâze 'd-dirhem
bi-Kayseriye sene isneyni ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânü'l-Mu'azzam
'Gıyâse'd-Dünyâ ve'd-Dîn
Ebu'l-Feth Keyhusrev
bin Kılıç Arslan*

Arka Yüz Çevre:

*Hüvellezi ersele resulehu bi'l Hüda ve
dini'l-Hakkı li yüzhirahu ale'd-dini küllihi
velev kerihe'l-müşrikun*

¹⁰ Kitabe için bk. Erim, 2014, s. 53. Anadolu'daki pek çok kale gibi antik dönemden itibaren kullanılan Mamure Kalesi son şeklini batı kapısı üzerinde yer alan Şevval 854/1450 tarihli kitabeye göre Karamanoğlu İbrahim Bey Dönemi'nde almıştır. Yöredeki Karamanoğulları Dönemi eserleri için bk. Dülgerler, 2006.

Katalog No: 2**Kazı Envanter No:** ANR22.AI11.CD.015

Gümüş (AR), Dirhem, I. İzzeddin Keykavus, Sivas, 614/1217-18, 2,56 gr, 25 mm (İzmirlier, 2009, s. 104-105).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemin ortasındaki yazıları kuşatan kare bir inci dizisi daha yer almaktadır. Hem dış çerçevede hem de ortadaki karede inci dizilerin içerisinde çizgi ile aynı form tekrarlanmıştır. Harflerin arasında küçük kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en
-Nâsır li-Dîni
'llâh Emîru'l-
Mu'minin*

Ön Yüz Çevre:

*Lâ ilâhe illâ
'llâh
Muhammedu'n Resûlu
'llâh*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-gâlib
İzze'd-Dünyâ ve'd-D
în Keykâvus
bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas sene
rubâ
aşere ve sittemie*

Katalog No: 3**Kazı Envanter No:** ANR22.AI11.CD.001

Gümüş (AR), Dirhem, I. İzzeddin Keykavus, Konya, 615/1218-19, 2,54 gr, 23 mm (İzmirlier, 2009, s. 102-103).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemin ortasındaki yazıları kuşatan kare bir inci dizisi daha yer almaktadır. Kare inci dizisinin dört köşesinde çok kollu yıldızlar bulunmaktadır. Hem dış çerçevede hem de ortadaki karede inci dizilerin içerisinde çizgi ile aynı form tekrarlanmıştır.

Ön Yüz:

*el-İmâm en
-Nâsır li-Dîni
'llâh Emîru'l-
Mu'minin*

Ön Yüz Çevre:

*Lâ ilâhe illâ
'llâh*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-gâlib
İzze'd-Dünyâ ve'd-D
în Keykâvus
bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem*

Muhammedu'n Resûlu
'llâh

bi-Konya sene / hamse aşere ve sittemie

Katalog No: 4

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.014

Gümüş (AR), Dirhem, I. İzzeddin Keykavus, Konya, 615/1218-19, 2,54 gr, 23 mm (İzmirlier, 2009, s. 102-103).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemin ortasındaki yazıları kuşatan kare bir inci dizisi daha yer almaktadır. Hem dış çerçevede hem de ortadaki karede inci dizilerin içerisinde çizgi ile aynı form tekrarlanmıştır. Arka yüzde aşınma fazladır.

Ön Yüz:

el-İmâm en
-Nâsır li-Dîni
'llâh Emîru'l-
Mu'minin

Ön Yüz Çevre:

Lâ ilâhe illâ
'llâh
Muhammedu'n Resûlu
'llâh

Arka Yüz:

es-Sultânu'l-gâlib
İzze'd-Dünyâ ve'd-D
în Keykâvus
bin Keyhusrev

Arka Yüz Çevre:

Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya sene / hamse aşere ve sittemie

Katalog No: 5

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.016

Gümüş (AR), Dirhem, I. İzzeddin Keykavus, Konya, 615/1218-19, 2,54 gr, 23 mm (İzmirlier, 2009, s. 102-103).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemin ortasındaki yazıları kuşatan kare bir inci dizisi daha yer almaktadır. Kare inci dizisinin dört köşesinde çok kollu yıldızlar bulunmaktadır. Hem dış çerçevede hem de ortadaki karede inci dizilerin içerisinde çizgi ile aynı form tekrarlanmıştır.

Ön Yüz:

el-İmâm en
-Nâsır li-Dîni
'llâh Emîru'l-
Mu'minin

Ön Yüz Çevre:

Lâ ilâhe illâ
'llâh
Muhammedu'n Resûlu
'llâh

Arka Yüz:

es-Sultânu'l-gâlib
İzze'd-Dünyâ ve'd-D
în Keykâvus
bin Keyhusrev

Arka Yüz Çevre:

Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya sene / hamse aşere ve sittemie

Katalog No: 6**Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.017**

Gümüş (AR), Dirhem, I. İzzeddin Keykavus, Konya, 615/1218-19, 2,54 gr, 23 mm (İzmirlier, 2009, s. 102-103).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhem'in ortasındaki yazıları kuşatan kare bir inci dizisi daha yer almaktadır. Kare inci dizisinin dört köşesinde çok kollu yıldızlar bulunmaktadır. Hem dış çerçevede hem de ortadaki karede inci dizilerin içerisinde çizgi ile aynı form tekrarlanmıştır.

Ön Yüz:

el-İmâm en
-Nâsır li-Dîni
'llâh Emîru'l-
Mu'minin

Ön Yüz Çevre:

Lâ ilâhe illâ
'llâh
Muhammedu'n Resûlu
'llâh

Arka Yüz:

es-Sultânu'l-gâlib
İzze'd-Dünyâ ve'd-D
în Keykâvus
bin Keyhusrev

Arka Yüz Çevre:

Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya sene / hamse aşere ve sittemie

Katalog No: 7**Kazı Envanter No:** ANR22.AI11.CD.025

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Kayseri, 616/1219-20, 2,92 gr, 22 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 99).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru'*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
sitte 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Kayseriye*

Katalog No: 8**Kazı Envanter No:** ANR22.AI11.CD.030

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 616/1219-20, 2,77 gr, 22 mm.

İnci dizisi ve bir daire ile çevrelenen dirhemde ön yüzde düzensiz olarak çok kollu yıldızlara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru'l-
Mu'minin*

Ön Yüz Çevre:

*Sene
sitte 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-
Mu'azzam Keykubad
bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya*

Katalog No: 9**Kazı Envanter No:** ANR22.AI11.CD.037

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 617/1220-21, 2,92 gr, 23 mm (İzmirlier, 2009, s. 119).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde düzensiz olarak yerleştirilmiş çok kollu yıldızlar yer almaktadır. Ön yüzün orta kısmında aşınma fazladır.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh
Emîru'l-Mu'minin*

Ön Yüz Çevre:

*seb'a 'aşere
sitte
sene
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Ebu'l-Feth Keykubad
bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya?*

Katalog No: 10**Kazı Envanter No:** ANR22.AI11.CD.003

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 617/1220-21, 2,95 gr, 24 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 101; Şahin, 2017, s. 364).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada, uçları tomurcukla sonlanan hilal şeklinde kıvrım yapan iki kıvrımdal yer almaktadır.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru'*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas*

Katalog No: 11

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.021

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 617/1220-21, 2,95 gr, 24 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 101; Şahin, 2017, s. 364).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada, uçları tomurcukla sonlanan hilal şeklinde kıvrım yapan iki kıvrımdal yer almaktadır. Ön yüzün orta kısmında aşınma fazladır.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru'*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas*

Katalog No: 12

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.026

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 617/1220-21, 2,95 gr, 24 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 101; Şahin, 2017, s. 364).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada, uçları tomurcukla sonlanan hilal şeklinde kıvrım yapan iki kıvrımdal yer almaktadır.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru'*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Ön Yüz Çevre:

'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie

Arka Yüz Çevre:

Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas

Katalog No: 13**Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.027**

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 617/1220-21, 2,95 gr, 24 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 101).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada, uçları tomurcukla sonlanan hilal şeklinde kıvrım yapan iki kıvrımdal yer almaktadır.

Ön Yüz:

el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîrû

Ön Yüz Çevre:

'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie

Arka Yüz:

es-Sultânû'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev

Arka Yüz Çevre:

Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas

Katalog No: 14**Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.033**

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 617/1220-21, 2,95 gr, 24 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 101; Şahin, 2017, s. 364).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada, uçları tomurcukla sonlanan hilal şeklinde kıvrım yapan iki kıvrımdal yer almaktadır.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîrû*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânü'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sioas*

Katalog No: 15

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.004

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 617/1220-21, 2,80 gr, 23 mm (Artuk-Artuk, 1971, s. 362).

İnci dizisi ve bir daire ile çevrelenen dirhemde ön yüzde düzensiz olarak çok kollu yıldızlara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh
Emîrû'l-Mu'minîn*

Ön Yüz Çevre:

*Sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânü'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Ebu'l-Feth Keykubad
bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya*

Katalog No: 16

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.008

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 617/1220-21, 2,80 gr, 23 mm (Artuk-Artuk, 1971, s. 362).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön yüzde çeşitli yerlerde çok kollu yıldızlara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh
Emîru'l-Mu'minîn*

Ön Yüz Çevre:

*Sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Ebu'l-Feth Keykubad
bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya*

Katalog No: 17

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.012

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 617/1220-21, 2,80 gr, 23 mm (Artuk-Artuk, 1971, s. 362).

İnci dizisi ve bir daire ile çevrelenen dirhemde ön yüzde düzensiz olarak çok kollu yıldızlara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh
Emîru'l-Mu'minîn*

Ön Yüz Çevre:

*Sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Ebu'l-Feth Keykubad
bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya*

Katalog No: 18**Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.018**

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 617/1220-21, 2,80 gr, 23 mm
(Artuk-Artuk, 1971, s. 362).

İnci dizisi ve bir daire ile çevrelenen dirhemde ön yüzde düzensiz olarak çok kollu yıldızlara yer verilmiştir. Ön yüzde aşınma fazladır.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh
Emîru'l-Mu'minîn*

Ön Yüz Çevre:

*Sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Ebu'l-Feth Keykubad
bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya*

Katalog No: 19**Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.020**

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 617/1220-21, 2,80 gr, 23 mm
(Artuk-Artuk, 1971, s. 362).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön yüzünde düzensiz olarak çok kollu yıldızlara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh
Emîru'l-Mu'minîn*

Ön Yüz Çevre:

*Sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Ebu'l-Feth Keykubad
bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya*

Katalog No: 20

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.009

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Kayseri, 617/1220-21, 2,90 gr, 22 mm (Artuk-Artuk, 1971, s. 361; Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 102; Şahin, 2006, s. 141).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada yatay olarak gelişen kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîrû*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânû'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Kayseriye*

Katalog No: 21

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.010

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Kayseri, 617/1220-21, 2,90 gr, 22 mm (Artuk-Artuk, 1971, s. 361; Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 102; Şahin, 2006, s. 141).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada yatay olarak gelişen kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîrû*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânû'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Kayseriye*

Katalog No: 22

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.032

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Kayseri, 617/1220-21, 2,90 gr, 22 mm (Artuk-Artuk, 1971, s. 361; Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 102; Şahin, 2006, s. 141).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada yatay olarak gelişen kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîrû*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânû'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Kayseriye*

Katalog No: 23

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.023

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Kayseri, 617/1220-21, 2,90 gr, 23 mm (Artuk-Artuk, 1971, s. 361; Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 102; Şahin, 2006, s. 141)).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada yatay olarak gelişen kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîrû*

Arka Yüz:

*es-Sultânû'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Duñyâ ve'd-Dîn
Keykubad bin Keyhusrev*

Ön Yüz Çevre:

'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie

Arka Yüz Çevre:

Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Kayseriye

Katalog No: 24

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.024

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Kayseri, 617/1220-21, 2,90 gr, 23 mm (Artuk-Artuk, 1971, s. 361; Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 102; Şahin, 2006, s. 141).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada yatay olarak gelişen kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîrû

Ön Yüz Çevre:

'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie

Arka Yüz:

es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Keykubad bin Keyhusrev

Arka Yüz Çevre:

Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Kayseriye

Katalog No: 25

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.029

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Kayseri, 617/1220-21, 2,90 gr, 23 mm (Artuk-Artuk, 1971, s. 361; Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 102; Şahin, 2006, s. 141).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada yatay olarak gelişen kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru

Ön Yüz Çevre:

'l-Mu'minin
sene
seb'a 'aşere
ve sittemie

Arka Yüz:

es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Keykubad bin Keyhusrev

Arka Yüz Çevre:

Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Kayseriye

Katalog No: 26

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.028

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Kayseri, 618/1221-22, 2,92 gr, 23 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 101).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada yatay olarak gelişen kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru

Ön Yüz Çevre:

'l-Mu'minin
sene
semâni 'aşere
ve sittemie

Arka Yüz:

es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Keykubad bin Keyhusrev

Arka Yüz Çevre:

Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Kayseriye

Katalog No: 27

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.031

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Kayseri, 618/1221-22, 2,80 gr, 22 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 101).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada yatay olarak gelişen kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
semâni 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Kayseriye*

Katalog No: 28

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.002

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 618/1221-22, 2,89 gr, 24 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 102).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada, uçları tomurcukla sonlanan hilal şeklinde kıvrım yapan iki kıvrımdal yer almaktadır.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
semâni 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas*

Katalog No: 29

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.006

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 618/1221-22, 2,89 gr, 24 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 102).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada, uçları tomurcukla sonlanan hilal şeklinde kıvrım yapan iki kıvrımdal yer almaktadır.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîrû*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
semâni 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânû'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas*

Katalog No: 30

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.007

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 618/1221-22, 2,89 gr, 24 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 102).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada, uçları tomurcukla sonlanan hilal şeklinde kıvrım yapan iki kıvrımdal yer almaktadır.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîrû*

Arka Yüz:

*es-Sultânû'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Ön Yüz Çevre:

'l-Mu'minin
sene
semâni 'aşere
ve sittemie

Arka Yüz Çevre:

Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas

Katalog No: 31

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.011

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 618/1221-22, 2,80 gr, 24 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 102).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön ve arka yüzde çok kollu yıldızlar ile ön yüzde ortada yatay olarak gelişen kıvrım dallara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru'

Ön Yüz Çevre:

'l-Mu'minin
sene
semâni 'aşere
ve sittemie

Arka Yüz:

es-Sultânu'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev

Arka Yüz Çevre:

Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas

Katalog No: 32

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.035

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 618/1221-22, 2,84 gr, 23 mm.

İnci dizisi ve bir daire ile çevrelenen dirhemde ön yüzde düzensiz olarak çok kollu yıldızlara yer verilmiştir.

Ön Yüz:

el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh
Emîru'l-Mu'minin

Arka Yüz:

es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Ebu'l-Feth Keykubad
bin Keyhusrev

Ön Yüz Çevre:

*Sene
semani 'aşere
ve sittemie*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya*

Katalog No: 33

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.005

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 620/1223-24, 2,88 gr, 24 mm.

İnci dizisi ve bir daire ile çevrelenen dirhem'in ön yüzünde ortada yatay bir düzende gelişen, volütler yapan kıvrım dal ve çevrede yıldızlara yer verilmiştir. Arka yüz de inci dizisi ile çevrelenmiş fakat daireye yer verilmemiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru'*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Keykubad bin Keyhusrev*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
işrîne
ve sittemie*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Konya*

Katalog No: 34

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.022

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 620/1223-24, 2,88 gr, 24 mm.

İnci dizisi ve bir daire ile çevrelenen dirhem'in ön yüzünde ortada yatay bir düzende gelişen, volütler yapan kıvrım dal ve çevrede yıldızlara yer verilmiştir. Arka yüz de inci dizisi ile çevrelenmiş fakat daireye yer verilmemiştir.

Ön Yüz:

el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru

Ön Yüz Çevre:

'l-Mu'minin
sene
işrine
ve sittemie

Arka Yüz:

es-Sultânu'l-Mu'azzam
'Alâ[u]'d-Dünyâ ve'd-Dîn
Keykubad bin Keyhusrev

Arka Yüz Çevre:

Duribe
hâze
'd-dirhem
bi-Konya

Katalog No: 35

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.019

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Konya, 616/1219-20, 2,86 gr, 24 mm.

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde her iki yüzde de ortada çok kollu yıldız ve çevresinde iki yana doğru gelişen ve tomurcuklarla sonlanan ikişer kıvrım dal bulunmaktadır. Ön yüzde aşağıdan yukarıya gelişen kompozisyon arka yüzde yukarıdan aşağıya olacak şekilde yapılmıştır.

Ön Yüz:

el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru

Ön Yüz Çevre:

'l-Mu'minin
sene
sitte 'aare
ve sittemie

Arka Yüz:

es-Sultânu'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev

Arka Yüz Çevre:

Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Konya

Katalog No: 36

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.034

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 622/1225-26, 2,87 gr, 23 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 104-105).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön yüzde yatay olarak sıralanmış üç tane çok kollu yıldızla yer verilmiştir. Her iki yüzde de aşınma görülmektedir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru'*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
isneyni
ve işrîne
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas*

Katalog No: 37

Kazı Envanter No: ANR22.AI11.CD.036

Gümüş (AR), Dirhem, I. Alâeddin Keykubad, Sivas, 622/1225-26, 2,87 gr, 23 mm (Erkiletlioğlu-Güler, 1996, s. 104-105).

İnci dizisi ile çevrelenen dirhemde ön yüzde yatay olarak sıralanmış üç tane çok kollu yıldızla yer verilmiştir.

Ön Yüz:

*el-İmâm en-Nâsır
li-Dîni'llâh Emîru'*

Ön Yüz Çevre:

*'l-Mu'minin
sene
isneyni
ve işrîne
ve sittemie*

Arka Yüz:

*es-Sultânu'l-Mu'azzam
Keykubad bin Keyhusrev*

Arka Yüz Çevre:

*Duribe hâze
'd-dirhem
bi-Sivas*

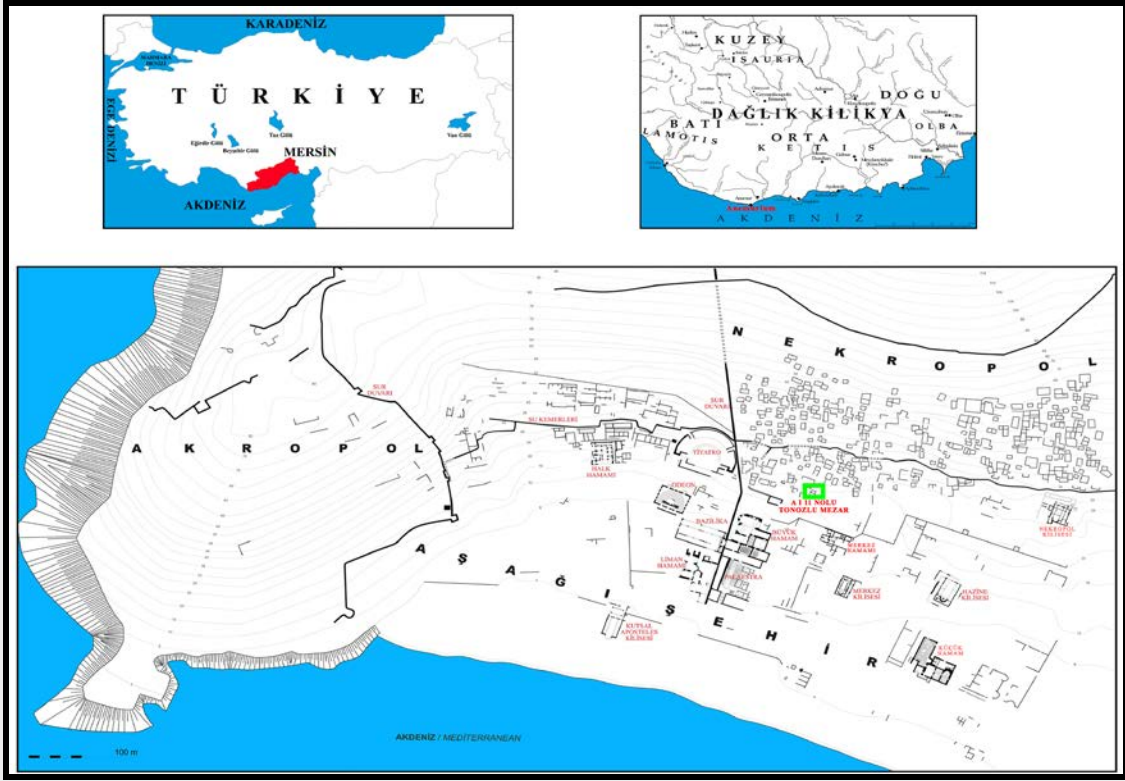

Kaynakça

- Alföldi-Rosenbaum, E. (1971). *Anamur Nekropolü* (The Necropolis of Anemurium). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Altıntaş, A. (2014). Selçuklu Türkiye' sinde para. *Türkler*, (C.7, s. 386-392), Ankara.
- Artuk, İ. & Artuk, C. (1971-74). *İstanbul arkeoloji müzeleri teşhirdeki İslami sikkeler kataloğu*. C. I-II, İstanbul.
- Cahen, C. (2002). *Osmanlılardan önce Anadolu*. (E. Üyepazarcı, çev.). İstanbul.
- Claudii Ptolemaei (1845). *Geographia*. (C. F. A. Nobbe, ed.). Lipsiae.
- Çaycı, A. (2008). *Selçuklularda egemenlik sembolleri*. İstanbul.
- Dülgerler, O. N. (2006). *Karamanoğulları dönemi mimarisi*. Ankara: TTK Yayınları.
- Erim, M. (2014). *Osmanlı belgelerinde İçel sancağı Anamur kazası*. Mersin.
- Erkiletlioğlu, H. & Güler, O. (1996). *Türkiye Selçuklu sultanları ve sikkeleri*. Kayseri.
- İbn Bibi (El-Hüseyn b. Muhammed b. Ali el-Ca'feri Er-Rugadi). (1996). *El Evamirü'l-Ala'ıye Fi'l-Umuri'l-Ala'ıye* (Selçuk name). (M. Öztürk, haz.), Cilt: I, Ankara.
- İsmail Galib (1309). *Takvim-i meskûkat-ı Selçukiyye*. Konstantiniyye.
- İzmirlier, Y. (2009). *Anadolu Selçuklu paraları*. İstanbul.
- Koca, S. (1994). Türkiye Selçuklu devleti hükümdarlarının aldıkları ve kullanılan hâkimiyet ve hükümdarlık sembolleri. III. *Milli Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri* (20-22 Mayıs 1993) içinde (s. 149-161), Konya.
- Merçil, E. (2007). *Selçuklular'da hükümdarlık alâmetleri*. Ankara.
- Parlar, G. (2001). *Anadolu Selçuklu Sikkelerinde yazı dışı figüratif ögeler*. Ankara.
- Pilhofer, P. (2011). Anemurion. *Neues aus der welt der frühen Christen*. Beiträge zur Wissenschaft vom Alten und Neuen Testament 195, 207-226.
- Pseudo-Skylaks (2016). Seyrüsefer (M. Arslan, çev.). *Libri II*, 246-307.
- Ramsay, W. M. (1960). *Anadolu'nun tarihi coğrafyası I*. (M. Pektaş, çev.). Ankara.
- Rosenbaum, E. (1965). The Necropolis of Anamur. *Belleten*, XXIX (113), 25-48.
- Russell, J. (1987). *The Mosaic inscriptions of Anemurium*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- Russell, J. (2002). Anemourion. *The Economic history of Byzantium: From the seventh through the Fifteenth Century* 39, 221-228.
- Russell, J. (2021). *The Canadian excavations at Anemurium in Cilicia*. Drémil-Lafage.
- Sağıt, B. (2012). *Anadolu Darph İslâmi sikkelerde yazı (1071-1400)* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Sevim, A. & Merçil, E. (1995). *Selçuklu devletleri tarihi (siyaset, teşkilât ve kültür)*, Ankara.
- Strabon (1993). *Geographika. Anadolu Antik Coğrafyası* (Kitap XII, XIII, XIV) (A. Pekman, çev.). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Şahin, M. K. (2006). Aydın Müzesi'nde Bulunan Anadolu Selçuklu Dönemine Ait Sikkeler. *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Dergisi* XV/1, 125-165.
- Şahin, M. K. (2017). Akhisar Müzesi'nde Bulunan Anadolu Selçuklu Dönemine Ait Sikkeler. Dr. S. Murat Topçu- Dr. Remzi Aydın (Ed.) *Sanat Tarihi Yazıları –Prof. Dr. Kerim Türkmen Armağanı* içinde (s. 359-384), Konya.

- Tekin, O. (2014). Başlangıcından Türkiye Cumhuriyeti'ne kadar Türk devletlerinin sikkeleri. H. C. Güzel & K. Çiçek & S. Koca (Ed.) *Türkler* (C. 5, s. 413-422), Ankara.
- Tekocak, M. (2020). Anemurium kazı ve restorasyon çalışmaları: 2018. 41. *KST-3*, 197-221.
- Tekocak, M. (2022). Anemurium kazı ve restorasyon çalışmaları. 2019-2020 *Kazı Çalışmaları Cilt 3*, 115-137.
- Tekocak, M. & Aldemir, C. (2019). *Anemurion: Anadolu'nun güneyinde bir liman kenti*. Anemurion Çalışmaları I. Ankara: Sage Yayınevi.
- Tekocak, M. & Aldemir, C. (2021). Anemurium Ancient city in the light of new studies: 2016-2018 (Cilicia, Turkey). *Anodos. Studies of Ancient World* 15/2015, 237-252.
- Tekocak, M. & Eliüşük, M. (2022). Yeni kazılar ve araştırmalar ışığında Anemurium'dan bir mezar örneği: A I 6 Nolu Mezar. *Seleuceia XII*, 139-160.
- Teoman, B. (2018). Konya darphı Anadolu Selçuklu sikkeleri, A. Buluş & C. Arabacı (Ed.), *Konya Kitabı XVI* (Konya Ticaret Tarihi) içinde (s. 147-166), Konya.
- Titus Livius (1828). *History of Rome* (G. Baker, çev.). Vol. IV. New York.
- Turan, O. (1988). *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar (Metin, Tercüme ve Araştırmalar)*, Ankara.

Ekler

Harita 1. Anemurium Antik Kenti'nin Konumu ve Kent Planı

Resim 1. Anemurium Antik Kenti.

Resim 2. Anemurium A I 11 Nolu Beşik Tonozlu Mezar'ın nekropoldeki konumu.

Resim 3. Anemurium A I 11 Nolu Beşik Tonozlu Mezar.

Resim 4. Anemurium A I 11 Nolu Beşik Tonozlu Mezar'ın ön cephe görünümü.

Resim 5. Anemurium A I 11 Nolu Beşik Tonozlu Mezar'ın içten görünümü.

Resim 6. Anadolu Selçuklu Sikkelerinin bulunma anı.

Resim 7. Anadolu Selçuklu Sikkelerinin bulunma durumu.